

BAMBAŞKA BİR ÜLKE AMERİKA'YA YOLCULUK

Gülten Dayioğlu 1935 yılında Kütahya'nın Emet ilçesinde doğdu. Öğreniminin bir bölümünü Anadolu'nun çeşitli yerlerinde yaptı. İstanbul'da Atatürk Kız Lisesi'ni bitirdi. Bir süre İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu. Dışarıdan sınavlara girerek ilkokul öğretmeni oldu. 1977 yılında bu görevinden ayrıldı. Romanlar, öyküler, radyo ve televizyon oyunları yazdı. Yurtdışındaki işçi çocuklarının eğitim sorunları ile ülkemizdeki ilköğretim düzenini irdeleyen araştırmalar yaptı. Halen yoğun biçimde yazmayı sürdüren Gülten Dayioğlu'nun yayımlanmış kitaplarından bazıları şunlardır: *Fadış, Dört Kardeştiler, Yurdumu Özledim, Suna'nın Serçeleri, Ben Büyüyünce, Dünya Çocukların Olsa, Akıllı Pireler, Işm Çağı İnsanları, lümsz Ece, Kaf Dağı'nın Ardına Yolculuk, Leylek Karda Kaldı, Kırmızı Bisiklet, Okyanuslar Ötesine Yolculuk, Kenya'ya Yolculuk, Mısır'a Yolculuk, Meksika'ya Yolculuk, Yeşil Kiraz, Yeşil Kiraz 2, Yada'nın Gizilgc, Mo'nun Gizemi, Mo'nun Gizemi 2-Otran, Yanardağım Yankısı.*

Gülten Dayıoğlu'nun
YKY'deki kitapları:

- Okyanuslar Ötesine Yolculuk (1992)
Yeşil Kiraz (1992)
Kenya'ya Yolculuk (1993)
Mısır'a Yolculuk (1994)
Yeşil Kiraz 2 (1995)
Meksika'ya Yolculuk (1995)
Hindistan'a Yolculuk ve Nepal Gezisi (1996)
Yanardağın Yankısı (2021)
Yüzler ve Sözler (2023)
Gizemli Buzullar Kıtası Antarktika ve
Patagonya'ya Yolculuk (2024)
Bambaşka Bir Ülke Amerika'ya Yolculuk (2024)

GÜLTEN DAYIOĞLU

Bambaşka Bir Ülke
Amerika'ya Yolculuk

YAPI KREDİ YAYINLARI

İçindekiler

LOS ANGELES • 14

Beverly Hills • 17

Santa Monica Koyu • 19

Universal Stüdyoları • 20

Disneyland • 31

LAS VEGAS • 37

SAN FRANCISCO • 42

MIAMI • 51

ORLANDO • 53

Disney World • 53

Deniz Dünyası (Sea World) • 54

Epcot Center • 63

Geveze Robot • 69

NEW YORK • 73

FOTOĞRAFLAR • 83

Sevgili okuyucularım, merhaba!

Amerika Birleşik Devletleri'nden selam hepinize.

Bugün hep birlikte, tadına doyamayacağımız bir geziye çıkacağız. Amerika Birleşik Devletleri'ni doğudan vahşi batıya kadar bir güzel gezeceğiz; Miki (Mickey Mouse) ailesinin yaşadığı Disneyland'de sevimli ve akıllı yunusların, korkunç köpekbalıklarının, dev balinaların (Sea World) ve yirmi birinci yüzyılın düşsel dünyasını dolaşacağız. Bu arada Hollywood'a gidip Universal Stüdyoları'nı gezeceğiz, artistlerle tanışacağız, film çekimlerini izleyeceğiz, Kara Şimşek adlı akıllı arabaya binip resimler çektireceğiz. Başta Uzay Yolu olmak üzere, sevdiğiniz birçok filmin çekildiği setleri göreceğiz. Binbir çeşit film hilesini birlikte öğreneceğiz ve öylesine şaşıracağız ki!..

Sadece bunlar değil, Amerika gezisi sırasında ülkenin en ünlü kentlerine gideceğiz. En uzun köprülerinden geçip en yüksek gökdelenlerin doruklarına tırmanacağız. Eh, her güzelin bir kusuru olur. Her gezide olduğu gibi bu gezi sırasında da bizleri epey tatsız ve tehlikeli olaylar bekliyor. Bunları da göze alacağız. San Francisco'nun inişli yokuşlu yollarında tramvaya binip dünyaca ünlü limana gideriz isterseniz. Orada dünyanın dört bir yanından gelme gezginlerin arasına karışır, akla gelmedik serüvenler yaşarız. İsterseniz dünyanın en ünlü hapisanesi olan Alcatraz'a da gemiyle gideriz. Birkaç ay önce korkunç bir deprem olmuştu San Francisco'da. Dünyanın en büyük asma köprülerinden biri olan Bay Bridge Köprüsü'nün üst katı çökmüş, alt katta yol alan arabalar kâğıt gibi ezilip

gitmişti. Bu gezide işte oraya da gideceğiz. New York, sadece gökdelenler ve zenginler kenti değil, aynı zamanda tehlikeler diyarı da. Hele hele Los Angeles!.. Oralarda epey korkulu olaylar yaşayacağız. Sevdığınız artistlerin evlerini de görmek istemez misiniz? Bir de sevimli ve çok bilmiş bir robotla tanışacağız. Onunla konuşacağız. Hatta kavga bile edeceğiz. Neden mi? Çok bilmiş robot, İstanbul'umuza Konstantinopolis demeye kalkıştı da ondan.

Sevgili çocuklar, bir akşamüstü Los Angeles sokaklarında dolaşırken birden peşimize iki siyah takıldı. Biz gideriz onlar gelir. Biz gideriz onlar gelir. Yollar da bitmek bilmiyor. Taksi yok. Otobüs binde bir geçiyor. Burada herkesin özel arabası var. Hem de en son model. İnsanlar ekmek almaya bile bu arabalarıyla gidiyor. Bizse otelimizden epey bir uzaklaşmışız. Yollar bitmek bilmiyor. Otel uzaktan görünüyor ama.

Hava da giderek kararmakta. Oysa rehberimiz, hava kararınca, sokaklarda kesinlikle dolaşmamamızı söylemişti. Eşimle ben, yaramaz çocuklar gibi bu sözlere kulak vermedik. Başımızı alıp yol boyunca yürüyerek kenti gezmeye çıktık. Üstelik arkadaşlarımızın da bizim sokakta olduğumuzdan, haberi yok. İşte, korkulan başımıza geldi. Dev gibi iki adam bizi gözlerine kestirdiler.

Sokaklarda tek bir polis, tek bir insan yok. En azından soyulacağız. Belki de bu sırada soyguncular tarafından bıçaklanacağız.

Korkulu bir düşte gibiyiz. Adımlarımızı sıklaştırıyoruz. Ardımızdakiler yüksek sesle güliyorlar. Hava daha da kararıyor ve birden...

Evet, benimle Amerika Birleşik Devletleri'ni gezmeye gelerseniz, sizlere daha sonra olanları ve buna benzer öteki serüvenlerimizi de anlatacağım.

Amerika bugüne dek gezdiğim ülkelerden daha değişik bir ülke... Güzelliklerle çirkinliklerin, zenginlikle yoksulluğun, eşitlikle eşitsizliğin, açlıkla aşırı tokluğun kıyasıya çelişip durduğu yeni bir dünya. Bu dünyanın insanları her şeyin büyüğüne, irisine, yükseğine meraklı. Sözelimi, en büyük kentler, en büyük arabalar, en büyük yapılar, en uzun köprüler, en yüksek gökdelenler ve en iştahlı, en kilolu insanlar burada. Daha neler var neler. Asya'dan Avrupa'dan, Güney Amerika'dan, Afrika'dan gelme insanlarla artık soyları tükenmiş Kızılderililerin çocuklarından oluşma, karmakarışık bir ülke.

Bambaşka bir insan topluluğu yaşıyor Amerika'da. Bu bambaşka insan topluluğu, bambaşka bir dünya yaratmış kendisi için. İşte böylece Amerika Birleşik Devletleri oluşmuş. Haydi gelin, bu bambaşka ülkeyi bir baştan bir başa hep birlikte gezelim. Ellerinizi bana uzatın. Gözlerinizi yumun. Dev jumbo jete doluşup bulutlara dalalım. Ve ver elini Amerika!..

Amerika gezisi sırasında hiç yakamızı bırakmayacak olan şaşkınlık, daha uçağa adımımızı atınca başladı. Bizi Amerika'ya götürecektir olan uçak, iki katlı koca bir gemi gibi. Daha önce de iki katlı bir uçağa binmiştim. Ama doğrusu o uçağın bu kadar büyük olup olmadığını anımsayamadım.

Bu görkemli Amerikan uçağı, bir kasabanın semtleri gibi bölümlere ayrılmış. Pilot kabininin hemen ardındaki dört beş sıra rahat koltuklar, çok zengin yolculara ayrılmış. Orası, ferah bir salonu andırıyor. Kalın bir perde ile arka bölümden ayrılıyor. Bu lüks salonun arkasındaki sekiz on sıralık koltuklar da yine zenginlerin yolculuk yaptığı alan. Oranın ardında bizler gibi sıradan yolcuların oturduğu çok geniş bir bölüm var. Burası, koca bir yolcu gemisinin salonu gibi. Kuyruğa doğru göz alabildiğine uzanan koltuklar var. Üst kata gelince, burası da ayrıcalıklı yolcular için düzenlenmiş. Öylesine lüks ki!

Bu bölümlere özel hostesler hizmet ediyor. Yolcular uçağa girer girmez hemen ikramlar başlıyor. Masallarda olduğu gibi hostesler, bu ayrıcalıklı yolculara yol boyunca, gak dedikçe et, guk dedikçe su hesabı, durmadan yiyecek, içecek, dergi, gazete, oyun kâğıdı vb taşıyıp duruyorlar. Uçağın bu bölümlerine bizim gibi yolcuların girmesi yasak. Ama Afrika asıllı Amerikalı bir hostesle dostluk kuruyorum. Geziyi okuyucularım için yazacağımı söylüyorum. O da beni bu ayrıcalıklı bölümlerde gezdiriyor. Tabii özel izinle oluyor bu gezi. Yolcuların kimi, benim kendilerinden olmadığımı sezinleyince, tedirgin olup ters ters bakıyor. Hostes durumu işaret edip dikkatimi çekiyor. Orada fazla oyalamayacağımı hemen anlıyorum. Ama göreceğim kadarını görüyorum.

Uçakta, dört yerde beyaz perde var. Yol boyunca en yeni filmleri izliyoruz. Filmlerin sesini kulaklıkla dinliyoruz. Bu kulaklıklar on kanaldan müzik programlarına da bağlı. Bir de çocuklar için masal yayını yapan bir kanal var.

Uçakta bebekler için beşik, altına sarılacak bez veriliyor. Çocuklara yaşlarına göre oyuncaklar, kitaplar dağıtılıyor. Ayrıca, bilgisayar oyunları da var.

Doğrusu bizim bölümün hostesleri de bizlere iyi hizmet veriyor. Kola, meyve suları, kahve, çay ve yemekler bol. Uçağın ha önü olmuş ha arkası, bence hiç önemli değil, diyorum. Ama ayrıcalıklı yolculara verilen yemekleri görünce öyle bir şaşırdım ki!.. Yemekler şöyle dursun, yemek takımları bile göz kamaştırıcı.

Sevgili okuyucularım, sizden ne saklayayım, ayrıcalıklı bölümün yolcularına özenç duymaktan kendimi alamıyorum. Belki bir gün diyorum, ben de o bölümde yolculuk yapabilirim. Belki bir gün...

Ama bu bir gün, öylesine çabuk gerçekleşiyor ki! Dönüşte, sadece ben değil, gezi arkadaşlarım da ayrıcalıklı bölümde yolculuk yapma fırsatını buluyoruz. Nasıl diyeceksiniz? Nasılını yeri gelince anlatacağım. Sizler de şaşıracaksınız...

Ben çevreyi gözlerken uçagımız Avrupa kıtasını yarı yarıya aşmış bile. Ama önümüzde daha öyle çok yol var ki!.. Koskoca Atlas Okyanusu'nu geçeceğiz. Sonra koskoca Amerika kıtasını aşış taa batı yakasına uçacağız.

Böylesine uzun yolculuklarda uçaklar, bazı yerlerde durup yakıt alıyorlar. Bizim dev hava gemisi de az buz yakıt harcamıyor herhalde. İlk durağımız, Almanya'nın Frankfurt Havalimanı. Oradan sonra uçak, burnunu batıya verip dokuz saatlik aralıksız bir uçuşa başlıyor.

Kaptan pilot, Avrupa kıtasından ayrılıp Atlas Okyanusu'na açılmakta olduğumuzu duyurduğunda, öyle bir coşkuya kapıldım ki!.. Oturduğum yer pencere kenarı değildi. Hemen yerimden fırladım. Bölmeler arasındaki boşluklardan birine koştum. Orada pencerenin önüne diz çöktüm. Çocuk gibi burnumu cama dayayıp uçağın karadan ayrılıp denize açılışını izledim. Birden, Titanik gemisinin yüzlerce yolcusuyla İngiltere'den Amerika'ya uğurlanışı belleğimde dirildi. O zaman Amerika yolculuğu gemiyle yapılıyordu. Ve aylarca sürüyordu. Şimdiyse dokuz saat sonra ikinci durağımız Washington'a ulaşabilecektik. Tabii başımıza herhangi bir kaza gelmezse...

Biliyor musunuz; yolculuk, gezi, hepsi çok güzel. Ama tehlikelerle dolu. Dünyamızı görme, başka ülkeleri, başka ulusları, başka uygarlıkları tanıma tutkusu böylesine ağır basmasa, onca tehlike göze alınamaz inancındayım. İnsan gerçekten geziye çıkarken kellesini koltuğuna alıyor. Her türlü tehlikenin kendisini beklediğini bile bile yapıyor bunu. Özelikle okyanusları aşarken içimi dayanılmaz bir korku sarıyor.

Sanki karada başımıza bir kaza gelirse, kurtulma şansımız varmış gibi geliyor bana... Uçsuz bucaksız denizin derinliklerinde yok olup gitmek korkusundan kısa sürede sıyrılıyorum. Teybimi alıp sizler için yaptığım gözlemleri kaydediyorum. Kitap okuyorum. Batman filmi gösteriliyor, onu izliyorum. Koltukların arasındaki koridorlara yayılmış irili ufaklı çocuklarla dostluk kuruyorum.

Beş altı yaşlarında iki kızı gözlüyorum. Biri siyah, Afrika asıllı Amerikalı. Kıvr kıvr saçlarını bir sürü ince ince örgüyle toplamışlar. Örgülerin uçlarına da renkli boncuklar takmışlar. Minik kız öylesine şirin ki!.. İnci dişlerini göstererek, sıcak sıcak gülümsüyor çevreye.

Çok geçmeden, kendi yaşında bir beyaz kızla arkadaşlık kuruyor. İki kız avuçlarını çarpıprazlama birbirlerinin avuçlarına vurarak garip bir oyun oynuyor. Elleri boşa gidince de öyle bir gülüşüyorlar ki!..

Çocuk yolcular arasında bir aylık bir bebek de var. Kızlar ikide bir gidip o bebeğin tepesine dikiliyorlar. Onu kucaklayıp sevmek için can atıyorlar besbelli. Doğrusu bunu ben de çok istiyorum. Bir aylık Afrika asıllı Amerikalı bir bebeğin ne denli tatlı ve sevimli bir insan yavrusu olduğunu bilerseniz, sizler de onu kucaklayıp sevmek isterdiniz kuşkusuz.

Annesi yorgun. Bebek sıkılmış, giderek huysuzluğu ele alıyor. İşte o zaman bizlere gün doğuyor. Bebeği kısa süre de olsa kucagımıza alıp sevebiliyoruz.

Öteki çocuklar öylesine rahat ki!.. Yerlere yayılmış, sanki odalarındaymışcasına oyuncaklarla oynamaya dalmışlar.

Yolcuların çoğu film yerine uykuyu yeğliyor. Uykucu yolcuların horultuları, uçağın harıltısı içinde eriyip gidiyor. Kimi yerde de ayaklar başlara karışmış.

Hep batıya gittiğimizden, bir türlü akşam olmuyor. Hava uzun süre kararmıyor.

Her zaman olduğu gibi yolculuk coşkusundan bizi yine bir türlü uyku tutmuyor. Neden sonra yerime oturup biraz olsun dalıyorum. Gözlerimi pilotun sesiyle açıyorum. İkinci durağımız Washington'a gelmişiz bile.

Bizi burada kötü bir sürpriz bekliyor. Washington'da bizim dev uçaktan inip başka bir uçakla batıya uçacağız. Rehberimiz, batı uçağının hemen kalkacağını, bu yüzden çok hızlı hareket etmemizi söylüyor. Bir koşturma başlıyor ki sormayın. Ama bu soluk soluğa koşu boşa gidiyor.

Bizleri Los Angeles'a götürecek olan uçak, sis yüzünden gelememiş. Ne zaman geleceği de belli değilmiş. Bekleme salonuna geçiyoruz. Ve altı saat süreyle orada bekleyiyoruz. Gezinin sayılı günlerini kemiren bu bekleyişler öylesine sıkıcı oluyor ki!.. sonunda Amerika'nın batı kıyılarında bulunan Los Angeles'a ulaşıyoruz. Her birimiz öylesine yorgun, bezgin ve bitik durumdayız ki! Nasıl olmayalım. Geceyi bekleme salonunda bir koltukta geçirmişiz. Üstelik taa İstanbul'dan bu yana kıtalar, okyanuslar, mevsimler, günler, boylamlar, enlemler aşmışız. Bu yüzden geceler gündüzlere dönüşmüş.

Yazarın Notu: Sevgili gezi tutkunları, biliyorsunuz bu gezinin üstünden yıllar geçti ve ülke nüfusları, otel sayıları, kule boyları gibi sayısal pek çok bilgi de zaman içinde değişti. Ben yeri geldikçe bu değişiklikleri dipnotlarda belirttim. Ama eminim ki dikkatli ve meraklı okurlarım da kitabı okudukları zaman bu bilgileri yeniden araştıracaktır.

Los Angeles

Uçağımız Los Angeles'a inerken doğrusu merak ve heyecandan içim içime sığmıyordu. Washington'da çektiğimiz sıkıntıyı çoktan unutmuştum. Los Angeles göz alabildiğine uzanan düz bir ova üzerine kurulmuş. Altımızda sanki bir ışık denizi uzanıyor. Kent zaten ısıll ısıll. Bir de yılbaşı için yapılan ışıklı süsler bu ışıltıyı parıltıya dönüştürmüş. Aydede, bunca parıltının içinde sanki sönük kalmış. Düşük voltajla bağlı küresel bir ampul gibi gökyüzünün bir köşesinde öylece asılı duruyor.

Los Angeles'ın havalimanı da çok görkemli. Bizim dev kuş gibi birçok büyük uçak var çevremizde. Washington'daki altı saatlik çileli bekleyiş için, kaptan pilot birkaç kez özür dilemişti. Uçaktan inmeden adreslerimizi kartlara yazmamızı rica ettiler. Meğer bir de yazılı olarak özür dilemek âdetleri varmış. Bakalım İstanbul'a dönünce böyle bir yazı gelecek mi?

Los Angeles Havalimanı'nda ilginç bir düzenek kurulmuş. Karoseri, tren vagonunu andıran büyük bir otobüs uçağa yaklaşıyor. Vagon, yavaş yavaş yükseliyor. Kapısı tam uçağın kapısına çakışıyor. Yolcular doğrudan otobüse doluyor. Sonra karoser iniyor, otobüs hareket ediyor. Göz açıp kapayınca dek geçen süre sonunda, havalimanı binasına ulaşıyoruz.

Bizler, İstanbul'dan kara kıştan çıkıp geldik. Çevreye bakıyorum, herkes yazlık giysiler içinde. Bizlerse çizmeli, pal-tolu... Havalimanında siyah bir çocuk gördüm, kocaman bir bebeği var. O da siyah. Kendisine gülümsediğimi görünce, o da uykulu gözlerini kırıştırarak beni selamlıyor.

Los Angeles Batı Amerika'nın en büyük kentlerinden biri, dünya filmciliğinin merkezi sayılan Hollywood, Los Angeles'ın bir semti oluyor ya da kasabası durumunda. Los Angeles, Pasifik Okyanusu kıyısında kurulmuş. Kent, çok düzgün bir planla oluşmuş. Yollar geniş ve birbirine paralel. Burada gökdelenler pek fazla değil. Eski Amerika kenti özelliğini yitirmemiş semtler, birkaç katlı tuğla yapılar çoğunlukta.

Sabahleyin kahvaltıdan sonra doğruca kenti gezmeye çıkıyoruz. Bu kez grubumuz on kişilik. Tam bir minibüs-lük yani. Rehberimizin yardımıyla kenti tanımaya başlıyoruz. Los Angeles'ın toplam nüfusu sekiz milyon. Nüfusun yüzde yirmi sekizi İspanyol, yüzde on beşi Afrikalı, yüzde yedisi Asyalı. Çok sayıda da Meksikalı var. Bu durumda Amerikalılar azınlıkta kalıyor. Çok varlıklı insanlar yanında çok yoksullar da az değil. Bunlara *homeless* (evsiz) deniyor. Sokaklarda uyku tulumları içinde yaşamlarını sürdürüyorlar. Bu tür evsizlere Amerika'nın her yerinde sık sık rastlanıyor. Bu yoksul insanlar, kolaylıkla suç işleyebiliyor. Özellikle sokaklarda insanları soyuyor, çantaları kapıp kaçıyorlar. Kendini savunmakta direnen olursa, gözünün yaşına bakmadan bıçaklıyorlar.

Bu bilgileri edinince doğrusu hepimiz korkuya kapıldık. Rehber, sokaklarda yalnız gezmememizi öğütledi. Yabancı olduğumuzu anlayınca daha çok saldıırırlarmış.

Bu bilgileri Hollywood'a doğru yol alırken minibüste ediniyoruz. *Downtown* denilen kent merkezi, iki yanına gökdelenler dizilmiş çok uzun ve çok geniş bir cadde. Burası iş merkezi. Ama tatil olduğundan cadde bomboş. Bulvar öylesine uzun ki kapı numaraları üç, dört, yedi binli rakamlarla belirleniyor.

Daha sonra Hollywood Bulvarı'na gidiyoruz. Burası da uçsuz bucaksız bir uzun cadde. Yolun iki yanında ikişer üçer katlı binalar var. Gökdelen yok. Eski tipte yapılmış yüksek binaların kimi otel, kimi tiyatro, restoran, eğlence yeri... Rehber, Çin Tiyatrosu denen binanın önünde bizi indiriyor. Bir saat zaman tanıyor, resim çekin diye. "Burası neresi?" diyorum. Meğer Hollywood'a gelmişiz bile.

Çin Tiyatrosu, Çin yapı türünde süslü bir bina. Eskiden burada ünlü filmlerin ilk gösterimleri yapılmış. Bu ilk gösterimlere gala deniliyor. Galalara tüm ünlü artistler katılmış. Cadde onları görmeye gelenlerle şenlik yerine dönermiş.

Doğrusu ya, minibüsten inip de kendimi Hollywood'da bulunca pek düş kırıklığına uğradım. Çocukluğumdan beri gözümde büyüttüğüm, düşlerimi süsleyen Hollywood, burası olamazdı. Ama gerçek buydu. Rehber, sanki düşüncelerimi okumuştı. Coşkusuz bakışlarla çevreyi süzdüğümü görünce, yanıma geldi. Kaldırımlara ve artistlerin el ayak izlerinin bulunduğu bölüme dikkatimi çekti. "Bakın bakın burada neler var!" diyerek, bizleri düş kırıklığından sıyırmaya çabaladı.

Gerçekten kaldırımlara sarı madenden iri yıldızlar çakılmış. Bu yıldızların çevresine ünlü artistlerin adları yazılmış. Doğrusu bu uygulamayı çok yadırgadım. İnsan Clark Gable, Bette Davis, Marlon Brando vb büyük sanatçıların adlarını ayaklarının altında ezip geçmeye kıyamıyor. Bari binaların duvarlarına yapsalardı bu yıldız uygulamasını.